

KMETIJSKA POLITIKA

Avgusta 1945 je komunistična oblast začela prvo agrarno reformo z dolgotrajnimi posledicami. Sprejeta je bila na 3. Zasedanju AVNOJ-a v Beogradu. Po njej so zemljo razdelili tistemu, ki jo obdeluje. S tem so zemljo zaplenili Nemcem, veleposestnikom, bankam veliko pa so jo odvzeli tudi Cerkev. Pri izvedbi agrarne reforme pa niso posnemali vzora SZ, saj so zemljo zružili v zemljiški sklad agrarne reforme. 49% zemlje so razdelili tistim, ki zemljo obdelujejo veliko ozemlji so dobile partizanske družine. V Jugoslaviji je bilo razdeljenih okoli 800.000 ha zemlje. Država je obdržala vse gozdove in del zemlje, skupaj 51%. Takrat je bil zemljiški maksimum 30 ha, za cerkev pa 10 ha. Agrarna reforma ni dosegla pričakovanega učinka, saj je reforma razdrobila zemljiško posest, kmetje pa niso pridelali potrebnih presežkov. V Sloveniji je agrarna reforma potekala do leta 1948 in je zajela približno četrtno posestev. Med nekdanjimi lastniki je največ izgubila Cerkev, banke in delniške družbe, zemljo pa je dobilo 30.000 kmetov. Zaradi premajhne posesti in velike drobitve zemlje, ki jo je agrarna reforma še pospešila, se je začel proces nastajanja polkmetij, nastalo je veliko kmetov – polproletarcev. Ti ljudje se z delom na takšnem posestvu niso mogli preživeti, zato so morali delo iskati v mestu, začela se je selitev ljudi v mesta.

Začela se je tudi kolonizacija območjih iz katerih so jugoslovanske prostovoljno ali prisilno odselile Nemce. Jugoslovanske oblasti so se ravnale po v Jalti sprejetem načelu o izseljevanjem nemških manjšin. Največja nemška manjšina v jugoslaviji pred vojno je bila v Vojvodini. Tja so preselili več kot 10.000 družin večinoma iz zaostalih gorskih predelov, ki pa zemlje v ravnici niso obdelovali in tako je sledil upad kmetijskih pridelkov, ki je bil v Vojvodini največji. V Sloveniji sta bili glavni kolonizacijski ozemlji Apaško polje in del na Kočevskem.

Pred agrarno reformo so bili še vedno uveljavljeni vinčarski in kolonatski odnosi. Viničarji so za vzameno za nastanitev na zemlji plačevali z pridelki. Z agrarno reformo pa se začne reševanje teh odnosov. Pridelovalec je bil podrejen lastniku z reformo pa so omejili pravice lastnikov in določili minimalno plačo najemniku in njegovim družinskim članom. Najdlje so se vničarski odnosi obdržali v halozah in Slovenskih Goricah, kolonat pa v Goriških Brdih in na Koperskem. Odnosi so se dokončno odpravili leta 1953.

Komunistična oblast je spodbujala ustanovitev jugoslovansko različico kolhozov ali KDZ (kmetijskih delovnih zadrug). Cilj je bil razširiti socialistični sektor kmetijstva in povečati pridelavo hrane. Prostovoljno vstopanje v KDZ se je začelo na predelih, kjer so se obdržale viničarje, drugod pa so kmetje večinoma zavračali vstop v KDZ ker so morali del posesti odstopiti zadrugi, kar so občutili kot razlasitev zemlje. Tiste kmete, ki so se upirali pridružitvi v KDZ je oblast izvajala pritisk in jih silila v vstopitev. Bolje so se odzvali mali kmetje, ki sami niso pridelali zadosti pridelka za lastno preživetje. Vpisi v KDZ so bili v Slo. Močno pod pričakovanji, saj je bila udeleženos slabih 5%. V Jugoslaviji je zaradi nasprotovanje med oblastjo in kmetij in zaradi sušnih obdobji je konec 40 let grozila lakota. Zaradi splošnega pomanjkanja je tudi v Sloveniji nastal obvezen odkup; prosta prodaja najpomembnejših živil (meso, žito, mlečni izdelki) je bila omejena. Kmetje so se temu upirali, svoje pridelke so zamenjevali zlasti za obleko, sicer so za oddano blago dobivali industrijske izdelkem ki so jih potrebovali za normalno življenje (sol, tobak, milo, vžigalice, sladkor, ...). Hrano in druge potrebščine so ljudje dobili le s posebnimi kartami in nakaznicami. Tak sistem se imenuje racionirana preskrba, veljal pa je do leta 1952. Leta 1953 je bil uveden enoten zemljiški maksimum 10 ha in zemlja je postala spet privatna. Po sporu Sovjetske zveze in Jugoslavije so postopoma začeli opuščati politiko kolektivizacije, v Slovenji je propadla do leta 1954.